ڕەهەندی نەتەوەیی و نیشتمانی لە هۆنراوەی منداڵان.. ڕەزا شوان

هۆنراوەی منداڵان لقێکی گرنگە لە وێژەی منداڵان، ڕۆڵێکی گرنگی لە ڕۆشنبیریکردنی منداڵاندا هەیە. فۆرمێکی نایاب و سەرنجڕاکێشە. جوانترین و ناسکترین شێوەیە، لە شێوەکانی هونەر. نزیکترین هونەرە لە دەروونی منداڵانەوە، چونکە بەهای دەنگی و وێنەی هونەری و چنینی واژەیی لەخۆگرتووە.
هۆنراوەی منداڵان، لە ئەمڕۆ و لە داهاتووشدا، کاریگەرییەکی ئەرێنی گەورە و بەهێز و ئەفسووناوی لە پەروەردەکردنی منداڵان هەیە. ڕۆڵێکی کاریگەری لە دروستکردنی کەسایەتی دروست و هاوسەنگی منداڵان هەیە. هۆنراوەی منداڵان، زۆربەی هونەری ژانرەکانی تری وێژەی منداڵانی لەخۆگرتوون. بۆیە هۆنراوەی منداڵان بووە بە بەشێکی گرنگ؛ لە بابەتەکانی پەرتووکی خوێندنەوە، بە قوتابیانی پۆلەکانی قوتابخانەی بنەڕەتی، لە هەموو جیهاندا.
منداڵان بە سروشتی، هەر لە منداڵییەوە، هۆگری هۆنراوە و گۆرانی و سروودن. دایکانی کوردمان، بە [illegible] هۆنراوەی فۆلکلۆری یان لە هەڵبەستی خۆیان، بە دەنگێکی ناسک و بە ئاوازێکی شیرین، جگەرگۆشەکانیان هەڵدەپەڕێنن. بە لایلایە دەیانلاوێنن و چێژ و خۆشیی هۆنراوە دەخەنە دڵی کۆرپەکانیان و دەیانکەنە خەوێکی خۆش و ئارام.
(لامارتین) دەڵێت:"جوانترین هۆنراوەر لە سەرانسەری جیهاندا، لایلایەی دایکانە".
هۆنراوەی منداڵان، سەرەڕای بەخشینی چێژ و خۆشی بە منداڵان، چەندین پەیام و بەها و ڕەهەندی لەخۆگرتووە، وەک: پەروەردەیی، نەتەوەیی و نیشتمانی پەروەری، کۆمەڵایەتی، مرۆڤایەتی، ڕەوشتی، سۆزداری، ژینگەپارێزی، جوانی، زمانی،.. هتد.
هۆنراوەی نیشتمانی کوردستانی، جۆرێکی گرنگە لە جۆرەکانی هۆنراوەی کوردی، کە دەربارەی سۆز و خۆشەویستی و شکۆمەندیی کوردستانن، یان دەربارەی جوانی و ئەفسووناویی سروشتی کوردستانن. دەربارەی خەبات و تێکۆشانن، بۆ ئازادی و بۆ ڕزگارکردنی کوردستان لە داگیرکەران. بۆ پارێزگاری و

خۆبەخشین لە پێناوی کوردستانی نیشتمانی پیرۆزمان. ئەو هۆنراوانەن کە یادی قارەمانان و شەهیدانی نەمری کورد و کوردستان و داستانەکانی پێشمەرگە بەرز رادەگرن. ئەم هۆنراوە کوردستانییانەمان، ئامرازێکی بەهێزن، بۆ گوزارشتکردن لە خۆشەویستی و هاوبەستبوون بە کورد و کوردستان.

هۆنراوەی نیشتمانی کوردستانی، بەشێکی گرنگە لە هۆنراوە بۆ منداڵانی کوردمان. لەم کورتە باسە چڕ و پڕەدا، باس لە ڕەهەند و لە بەهای نەتەوەیی و نیشتمانی، لە هۆنراوەی نیشتمانی کوردستانی بۆ منداڵان دەکەین، کە هۆنراوەنووسانی پێشوو و ئێستامان بۆ دەیان هۆنراوە و سروودی کوردییان، بۆ منداڵانی کورد هۆنیونەتەوە. کە دەربارەی سۆز و پەرۆش و خۆشەویستی و دڵسۆزی و هاوبەستبوونن بە کورد و کوردستان. هۆنراوەی نیشتمانی کوردستانی، پانتاییەکی گەورەیان لە هۆنراوەی منداڵانی کورد گرتووەتەوە.

پێویستە لە منداڵییەوە، لە باخچەی منداڵانەوە، منداڵانی کوردمان لە ڕێگەی هۆنراوەی نیشتمانی کوردستانییەوە، بە هەستی کوردایەتی و بە سۆز پەرۆش و خۆشەویستی بە کوردستان، گوش و پەروەردەیان بکەین. تا لە ئەمڕۆ و لە داهاتووشدا، شانازی بە کوردبوونی خۆیان و بە کوردستانی نیشتمانی هەزاران هەزار ساڵەمانەوە بکەن.
هۆنراوەنووسی عەرەب (سلێمان ئەلعیسا) دەڵێت:"بۆ ئەوەی منداڵان زمانەکەیان خۆشبوێت، بۆ ئەوەی نیشتمانەکەیان خۆشبویت، بۆ ئەوەی خەڵکیان خۆشبوێت، بۆ ئەوەی گوڵ و بەهار و ژیانیان خۆشبوێت، فێری سروودی خۆشیان بکەن".
خوێندنەوەی هۆنراوەی و چڕینی سروودە کوردییە کوردستانییەکانمان، بە تاک و بە کۆمەڵ بە جۆش و خرۆش و ئاوازەوە، لەلایەن منداڵانی کوردمانەوە؛ ڕۆحی کوردایەتی و کوردستان پەروەری، لەلایان خۆشەویستر و شیرینتر دەکەن. ئەمەش یەکێکە لە گرنگترین پەیام و ئامانجەکانی هۆنراوەی ڕەسەنی کوردیمان بۆ منداڵانی کوردمان.

هۆنراوە و سروودی کوردی، ڕۆڵێکی گرنگ و کاریگەرییەکی زۆریان لە دروستکردنی کەسانی کوردستان پەروەر و تێکۆشەر و شۆڕشگێڕی کوردمان هەبووە و هەیە. ئەو هۆنراوەنووسانەشمان، کە لە ئێستادا هۆنراوەی کوردستانی بۆ منداڵان دەنووسن. لە

منداڵییاندا، هەڵگری هۆنراوە و سروودی کوردی ببوون. کاریگەرییەکی زۆریان لەسەریان هەبووە. یادەوەرییەکانی منداڵییان هێناونەتەوە یاد و بەرچاوی خۆیان و ژیانی ئەمڕۆی منداڵانی کوردستان لەبەرچاودەگرن. بوونە بە ئیلهام و بە هەوێن بۆ نووسینی هۆنراوە و سروودەکانیان، بۆ منداڵانی نەوەی ئەمڕۆی کوردمان. ئەگەر بە ژیاننامەی زۆربەی هۆنراوەنووسانی منداڵانی کوردمان بچینەوە، ئەو راستییەمان بۆ دەردەکەوێت، کە لە منداڵییەوە دەستیان بە نووسینی هۆنراوەی ئاسان کردوون.

(پاپلۆ نیرۆدا) دەڵێت:"ئەگەر هۆنراوەنووس، ئەو منداڵەی لە ناخیدا دەژیت، لەدەست بدات، ئەوا هۆنراوەکەشی لەدەست دەدات".

کەواتە هۆنراوە و سروود، بە تایبەتیش هۆنراوەی نیشتمانی کوردستانی، هاندەر و پاڵنەرن، بۆ ئەو منداڵە بەهرەمەندە کوردانەمان، کە ئارەزووی نووسینی هۆنراوەیان هەیە. مامۆستایانی وانەی زمانی کوردی، ڕۆڵیان هەیە لە دۆزینەوەیان و لە پشتگیری و لە هاندانیان. لە وڵاتی ژاپۆن لە پۆلی سێی بنەڕەتییە، فێری قوتابییەکانیان دەکەن، کە (هۆنراوەی هایکۆ) بنووسن. هایکۆ بە ژانرێ هۆنراوەیەکی ڕەسەنی داهێنراوی نیشتمانیی ژاپۆنی دەزانن.

هۆنراوە و سروودی کوردیی نیشتمانی کوردستانی، بێجگە لە بەهێزکردنی سۆز و هەستی کوردایەتی و کوردستان پەروەری، ڕۆڵیان لە بەرزکردنەوەی ئاستی ئاکادیمی قوتابیان و گەشەکردن و دەوڵەمەندکردنی زمانی کوردی بە وشە و بە زاراوەی نوێی هەیە. هۆنراوەی نوێ بە منداڵان، ورووژێنەر و هاندەری قوتابیانن، بۆ بیرکردنەوە و تێگەیشتن و ڕەخنەگرتن و گفتوگۆکردن، بۆ داهێنان و پێشکەوتن. فێری ئەوە دەبن کە بە ئازادی، گوزارشت لە هەست و لە بیرۆکە و لە ڕا و لە بۆچوونەکانیان بکەن.

(ڕەسووڵ هەمزاتۆڤ) دەڵێت:"بەگومان ئەمەی هۆنراوەنووسان، بەرپرسیارین لە هەموو جیهان".

نۆرویج: ٢٠٢٤